

Review article

Erken Çocukluk Döneminde Stigma Araştırmalarının Tematik Yapısı: Web of Science Tabanlı Bibliyometrik Bir Analiz

The Thematic Structure of Stigma Research in Early Childhood: A Web of Science-Based Bibliometric Analysis

İlayda Gürsoy Kızılaslan *

Department of Preschool Education, Faculty of Education, Çanakkale Onsekiz Mart University, Çanakkale, Türkiye

Özet

Bu çalışmanın amacı, erken çocukluk döneminde stigma konulu araştırmaların tematik yapısını bibliyometrik yöntemler aracılığıyla kapsamlı bir biçimde incelemektir. Bu doğrultuda, Web of Science veri tabanında yer alan çalışmalar anahtar kelime birlikte görülme (co-occurrence) analizi temelinde değerlendirilmiştir. Araştırma kapsamında belirlenen dâhil etme kriterleri doğrultusunda toplam 1144 makale analiz edilmiştir. Veri analizi sürecinde VOSviewer yazılımı kullanılmış, anahtar kelimeler arasındaki ilişkiler haritalandırılarak görselleştirilmiş ve tematik kümelenmeler ortaya konulmuştur. Elde edilen bulgular, erken çocukluk döneminde stigma araştırmalarının dokuz farklı tematik küme etrafında yapılandığını göstermektedir. Bu kümeler, stigma olgusunun yalnızca tek bir disiplinde sınırlı olmadığını; sağlık, ruh sağlığı, gelişimsel farklılıklar, eğitim, aile yapısı, sosyal eşitsizlikler ve kültürel bağlamlar gibi çok çeşitli alanlara yayıldığını ortaya koymaktadır. Özellikle ruh sağlığı, otizm spektrum bozukluğu ve diğer gelişimsel farklılıklar bağlamında yürütülen çalışmaların literatürde baskın olduğu dikkat çekmektedir. Buna karşılık, dijital sağlık uygulamaları, toplumsal cinsiyet kimliği, kapsayıcı eğitim bağlamında stigma ve sağlık eşitsizlikleri gibi konuların görece daha az çalışıldığı ve gelişmekte olan araştırma alanları arasında yer aldığı belirlenmiştir. Sonuç olarak bu çalışma, erken çocukluk döneminde stigma araştırmalarının çok boyutlu ve disiplinlerarası bir yapı sergilediğini ortaya koymakta; mevcut literatürdeki eğilimleri sistematik biçimde analiz ederek önemli araştırma boşluklarını görünür kılmaktadır. Bu yönüyle çalışma, gelecekte yürütülecek araştırmalar için hem kuramsal hem de uygulamaya dönük güçlü bir çerçeve sunmaktadır.

Keywords: Stigma, Erken Çocukluk, Bibliyometrik Analiz, Vosviewer

Abstract

The aim of this study is to examine the thematic structure of research on stigma in early childhood through bibliometric methods. In this context, studies indexed in the Web of Science database were analyzed based on keyword co-occurrence analysis. In line with the inclusion criteria determined within the scope of the research, a total of 1,144 articles were analyzed. During the data analysis process, VOSviewer software was utilized to map and visualize the relationships among keywords, thereby identifying thematic clusters. The findings reveal that research on stigma in early childhood is structured around nine distinct thematic clusters. These clusters demonstrate that the concept of stigma is not confined to a single discipline but extends across various fields, including health, mental health, developmental differences, education, family structures, social inequalities, and cultural contexts. Notably, studies focusing on mental health, autism spectrum disorder, and other developmental differences appear to

* Corresponding author:

İlayda Gürsoy Kızılaslan is a Dr. in the Department of Preschool Education at Çanakkale Onsekiz Mart University in Çanakkale, Türkiye. Her research interests include the Early Childhood Education. She has lived, worked, and studied in Çanakkale, Türkiye.
Email: ilaydagursoy@comu.edu.tr

dominate the literature. In contrast, areas such as digital health, gender identity, stigma within inclusive education, and health inequalities remain relatively underexplored and represent emerging research domains. In conclusion, this study highlights the multidimensional and interdisciplinary nature of stigma research in early childhood. By systematically identifying current trends and revealing existing research gaps, it provides a comprehensive framework that can guide future research, both theoretically and practically.

Keywords: Stigma, Early Childhood, Bibliometric Analysis, Vosviewer

Received: 29 April 2026 * **Accepted:** 02 June 2026 * **Published:** 07 June 2026

GİRİŞ

Stigma, bireylerin belirli özellikleri nedeniyle toplumsal olarak olumsuz biçimde etiketlenmesi, dışlanması ve ayrımcı tutumlara maruz kalmasıyla ilişkili çok boyutlu bir olgudur. Güncel çalışmalar, stigmanın yalnızca bireysel tutumlarla açıklanamayacağını; sağlık, eğitim, aile ve kültürel bağlamlar içerisinde yeniden üretildiğini göstermektedir (Smythe et al., 2020; Turnock et al., 2022). Bu yönüyle stigma, bireysel bir özellikten ziyade, toplumsal normlar ve güç ilişkileriyle şekillenen dinamik bir süreç olarak ele alınmaktadır.

Erken çocukluk dönemi, bireyin sosyal, duygusal ve bilişsel gelişiminin temellerinin atıldığı kritik bir evre olup, çocukların farklılıklara ilişkin algı ve tutumlarının şekillenmeye başladığı bir dönemdir. Bu dönemde çocuklar, fiziksel görünüm, davranışsal özellikler ve gelişimsel farklılıklar üzerinden sosyal karşılaştırmalar yapabilmekte ve bazı durumlarda akranlarına yönelik olumsuz tutumlar geliştirebilmektedir. Nitekim yapılan çalışmalar, çocukların özellikle beden ağırlığı gibi özellikler üzerinden erken yaşlarda önyargı geliştirebildiğini ortaya koymaktadır (Harriger & Trammell, 2022).

Stigma, yalnızca çocuğun kendisini değil, aynı zamanda ailelerini ve bakım verenleri de etkileyen ilişkisel bir yapıya sahiptir. Özellikle otizm spektrum bozukluğu gibi gelişimsel farklılıklar söz konusu olduğunda, ebeveynlerin de toplumsal yargılara maruz kaldığı ve bu durumun çocukların sosyal katılımını dolaylı olarak etkilediği görülmektedir (Ng et al., 2020). Bu durum literatürde “bağlantılı stigma” (affiliate stigma) olarak kavramsallaştırılmakta ve çocuk ile aile arasındaki karşılıklı etkileşimi vurgulamaktadır. Erken çocukluk döneminde stigma araştırmaları önemli ölçüde sağlık ve özel gereksinim alanlarında yoğunlaşmaktadır. Engellilik, kronik hastalıklar ve ruh sağlığı gibi alanlarda yürütülen çalışmalar, stigmanın çocukların yaşam kalitesi, sosyal katılımı ve eğitim süreçleri üzerinde belirleyici bir rol oynadığını göstermektedir (Smythe et al., 2020). Ayrıca otizm alanında yapılan güncel derlemeler, stigmanın yalnızca sosyal kabul ile sınırlı kalmayıp, tanılama süreçleri, müdahale hizmetlerine erişim ve bireyin psikososyal gelişimi üzerinde de etkili olduğunu ortaya koymaktadır (Turnock et al., 2022). Bununla birlikte literatür incelendiğinde, çocukluk döneminde stigma konusunun

farklı disiplinlerde dağınık biçimde ele alındığı görülmektedir. Sağlık, eğitim, psikoloji ve sosyal hizmetler gibi alanlarda çok sayıda çalışma bulunmasına rağmen, bu çalışmaların genel eğilimlerini ve tematik yapısını bütüncül olarak ortaya koyan araştırmalar sınırlıdır. Örneğin, erken çocuklukta epilepsiye yönelik stigma çalışmalarını inceleyen bibliyometrik analizler, alanın belirli konular etrafında yoğunlaştığını ancak genel eğilimlerin daha kapsamlı biçimde ele alınması gerektiğini göstermektedir (Kılıç & Aydın, 2025).

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, erken çocukluk döneminde stigma konulu araştırmaların tematik yapısını ortaya koymak ve alanın kavramsal eğilimlerini bibliyometrik yöntemler aracılığıyla incelemektir. Bu doğrultuda, Web of Science veri tabanında yer alan ilgili çalışmalar, anahtar kelimelerin birlikte görülme analizi temelinde değerlendirilmiş ve alanın hangi tematik kümeler etrafında şekillendiği belirlenmiştir.

Çalışmada ayrıca, belirlenen tematik kümeler içerisinde öne çıkan kavramların incelenmesi, stigma araştırmalarının erken çocukluk bağlamında hangi alanlara odaklandığının ortaya konulması ve alanın çok boyutlu yapısının değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Bu kapsamda, sağlık, eğitim, psikoloji ve sosyal bağlam gibi farklı disiplinlerde yürütülen çalışmaların oluşturduğu kavramsal örüntüler analiz edilmiştir.

Bununla birlikte, elde edilen bulgular doğrultusunda erken çocukluk döneminde stigma araştırmalarında öne çıkan eğilimlerin belirlenmesi ve literatürdeki potansiyel araştırma boşluklarının ortaya konulması da çalışmanın amaçları arasında yer almaktadır. Bu yönüyle çalışma, erken çocukluk döneminde stigma konusuna ilişkin mevcut literatürü bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirerek alandaki kavramsal gelişimi sistematik biçimde ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Bu hedef doğrultusunda aşağıda yer alan araştırma sorularına yanıt aranmıştır.

1. Web of Science veri tabanında yer alan erken çocukluk döneminde stigma konulu çalışmalar, anahtar kelimelerin birlikte görülme analizi sonucunda hangi tematik kümeler etrafında yapılandırılmaktadır?
2. Bu tematik kümeler içerisinde yer alan baskın anahtar kavramlar nelerdir?
3. Erken çocukluk döneminde stigma araştırmaları, belirlenen tematik kümeler doğrultusunda hangi araştırma alanlarına ayrılmaktadır?
4. Anahtar kelime ağ yapısı incelendiğinde, çocukluk döneminde stigma araştırmaları çok boyutlu bir yapı mı göstermektedir?
5. Elde edilen tematik kümeler doğrultusunda, erken çocukluk döneminde stigma araştırmalarında öne çıkan araştırma eğilimleri nelerdir?

6. Belirlenen tematik yapı doğrultusunda, erken çocukluk döneminde stigma araştırmalarında hangi alanlarda sınırlılıklar ve araştırma boşlukları bulunmaktadır?

YÖNTEM

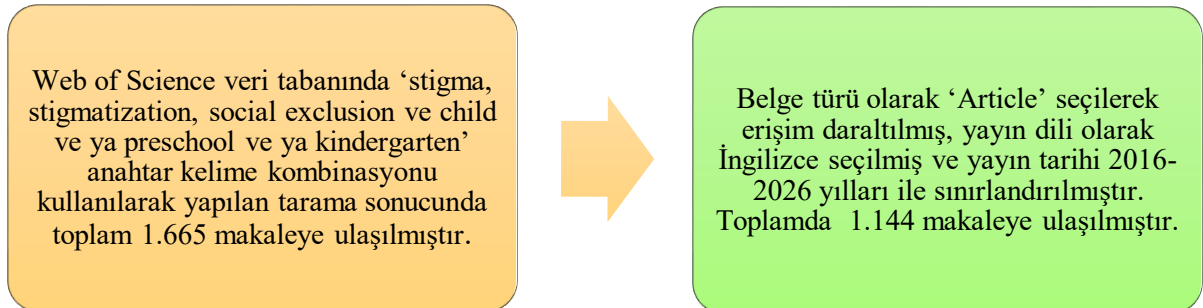
Araştırma Deseni

Bu çalışma, erken çocukluk döneminde stigma konulu literatürün tematik yapısını ortaya koymak amacıyla bibliyometrik analiz yaklaşımıyla yürütülmüştür. Bibliyometrik analiz, bilimsel üretimin nicel göstergeler üzerinden incelenmesini sağlayan ve alanın yapısını, eğilimlerini ve kavramsal örüntülerini ortaya koymada yaygın olarak kullanılan bir yöntemdir (Donthu et al., 2021). Bu kapsamda çalışma, anahtar kelimelerin birlikte görölme (co-occurrence) analizi yoluyla literatürdeki tematik kümeleri belirlemeye odaklanmaktadır.

Veri Kaynağı ve Veri Toplama Süreci

Araştırma verileri, Web of Science Core Collection veri tabanından elde edilmiştir. Web of Science, yüksek etki faktörlü ve hakemli dergileri kapsayan güvenilir bir veri kaynağı olması nedeniyle bibliyometrik çalışmalarda yaygın olarak tercih edilmektedir (Birkle et al., 2020). Bu çalışmada kullanılan veriler, Nisan 2025 tarihinde Web of Science Core Collection veri tabanından elde edilmiştir. Veri toplama sürecinde “Topic” alanında (stigma, stigmatization, social exclusion) ve (child, preschool, kindergarten) anahtar kelime kombinasyonu kullanılmıştır. Gerçekleştirilen ilk tarama sonucunda toplam 1.665 yayına ulaşılmıştır. Elde edilen verilerin araştırma kapsamına uygunluğunu sağlamak amacıyla belirli filtreleme kriterleri uygulanmıştır. Bu kapsamda yalnızca “makale (article)” türündeki yayınlar dahil edilmiş, diğer yayın türleri kapsam dışı bırakılmıştır. Ayrıca dil İngilizce olarak sınırlandırılmış ve yayın yılı aralığı 2016–2026 olarak belirlenmiştir.

Bu sınırlamalar sonucunda toplam 1.144 makale analiz kapsamına alınmıştır. Araştırmada kullanılan nihai veri setini oluşturan bu çalışmaların seçim süreci Şekil 1’de ayrıntılı olarak sunulmuştur.

Şekil 1. Makale Seçim Süreci

Veri Analizi

Veri analizi sürecinde, bibliyometrik ağ analizleri için geliştirilmiş olan VOSviewer yazılımı kullanılmıştır. VOSviewer, bilimsel yayınlar arasındaki ilişkileri görselleştirmek ve tematik yapıları ortaya koymak amacıyla yaygın olarak kullanılan bir araçtır (van Eck & Waltman, 2010). Bu çalışmada, anahtar kelimelerin birlikte görülme analizi gerçekleştirilmiş ve yazar anahtar kelimeleri analiz birimi olarak belirlenmiştir. Analiz sonucunda 166 anahtar kelime değerlendirmeye alınmıştır. Bu anahtar kelimeler arasındaki ilişkiler ağ haritası üzerinde görselleştirilmiş ve benzer kavramlar renklerle temsil edilen kümeler altında gruplanmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Bibliyometrik analizlerde kullanılan veri tabanının güvenilirliği ve analiz sürecinin şeffaflığı, çalışmanın geçerliğini artıran temel unsurlar arasında yer almaktadır. Bu çalışmada, yalnızca hakemli dergilerden elde edilen verilerin kullanılması ve analiz parametrelerinin açık biçimde tanımlanması, araştırmanın tekrarlanabilirliğini sağlamaktadır (Donthu et al., 2021).

BULGULAR

Analiz sonucunda elde edilen ağ yapısı, anahtar kelimeler arasındaki birlikte görülme sıklığına dayalı olarak otomatik biçimde kümelendirilmiştir. VOSviewer algoritması, birbirleriyle daha güçlü ilişkili olan kavramları aynı küme içerisinde toplayarak literatürdeki tematik yapıyı ortaya koymaktadır (van Eck & Waltman, 2010). Görselleştirmeler, VOSviewer yazılımı kullanılarak oluşturulmuştur. Anahtar kelimelerin birlikte görülme analizi sonucunda elde edilen ağ yapısı Şekil 2’de sunulmaktadır.

göstermektedir. Bu bağlamda, okul temelli stigma ve zorbalık çalışmaları bu küme içerisinde yer almaktadır.

Sarı küme, “caregivers”, “coping”, “challenges” ve “Asia” gibi kavramları içermekte olup, stigma deneyiminin bakım verenler ve kültürel bağlamlar açısından ele alındığını göstermektedir. Bu küme, özellikle ailelerin stigma ile baş etme süreçlerine odaklanan çalışmaları temsil etmektedir.

Mor küme, “childhood obesity”, “eating disorders”, “exercise” ve “atopic dermatitis” gibi kavramlar etrafında şekillenmekte ve stigmanın beden, görünüm ve sağlık davranışları ile ilişkili boyutunu ortaya koymaktadır.

Açık mavi küme, “autism spectrum”, “gender identity”, “family” ve “health disparities” kavramlarını içermekte olup, stigma araştırmalarının kimlik, aile yapısı ve sağlık eşitsizlikleri bağlamında ele alındığını göstermektedir.

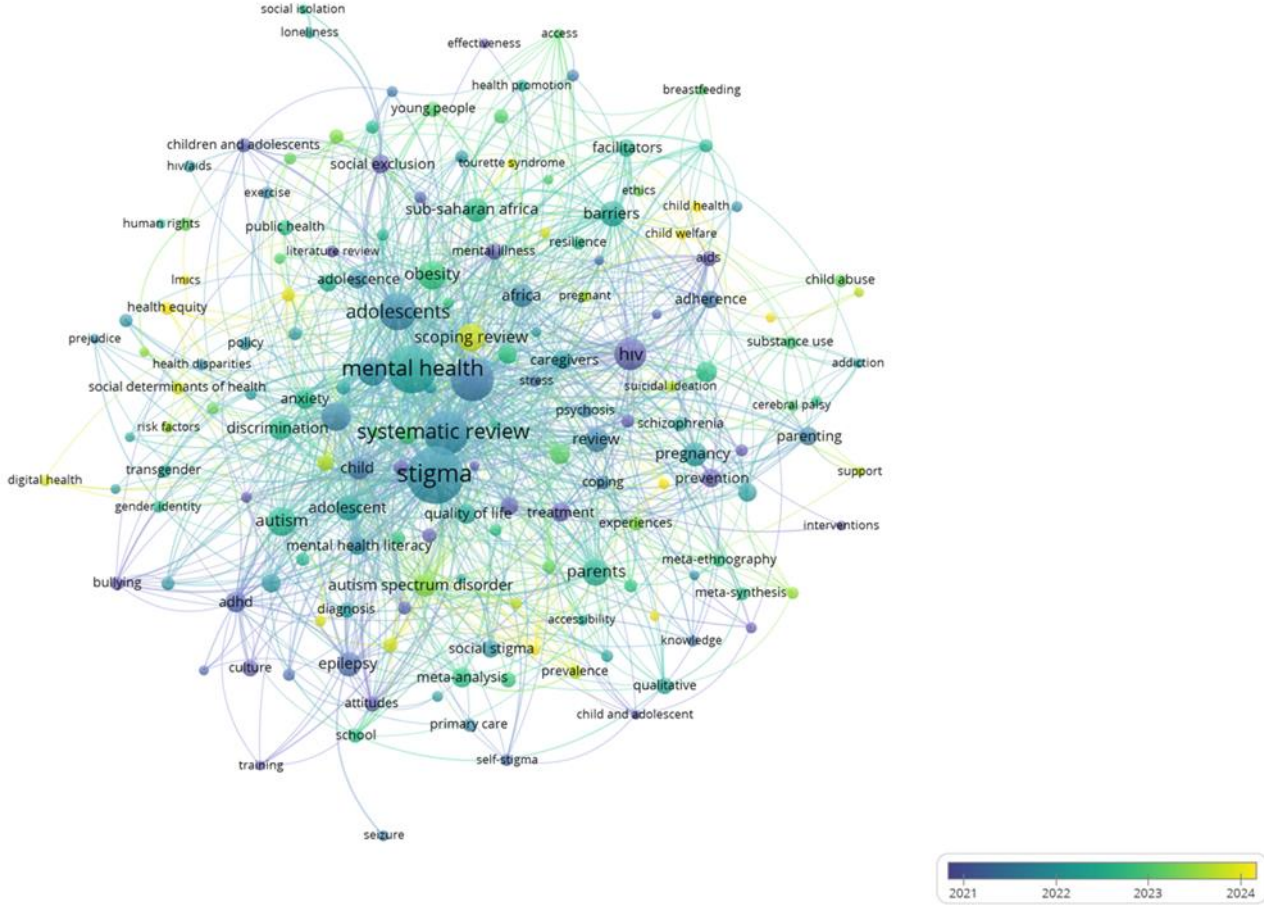
Turuncu küme, “Africa”, “digital health”, “disclosure” ve “adolescents” gibi kavramlar üzerinden stigmanın coğrafi ve dijital bağlamda nasıl ele alındığını ortaya koymaktadır.

Kahverengi küme, “AIDS”, “antiretroviral therapy”, “adherence” ve “barriers” kavramları etrafında şekillenmekte olup, stigmanın bulaşıcı hastalıklar ve tedavi süreçleri üzerindeki etkisini yansıtmaktadır.

Son olarak pembe küme, “disability”, “epilepsy”, “mental disorders” ve “accessibility” gibi kavramları içermekte olup, stigmanın engellilik ve nörolojik durumlar bağlamında ele alındığını göstermektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde ise, Şekil 1’de sunulan ağ yapısı, erken çocukluk döneminde stigma araştırmalarının tek bir alana odaklanmadığını; aksine sağlık, psikoloji, eğitim, sosyal yapı ve kültürel bağlamlar arasında dağılan çok boyutlu bir araştırma alanı olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca merkezde yer alan kavramların yoğun bağlantı yapısı, stigma konusunun disiplinlerarası bir yaklaşımla ele alındığını göstermektedir.

Şekil 3’te, erken çocukluk döneminde stigma araştırmalarına ilişkin anahtar kelimelerin zamansal dağılımı yer almaktadır.

Şekil 3. Çalışmaların zamansal dağılımı

Şekil 3'te, erken çocukluk döneminde stigma araştırmalarına ilişkin anahtar kelimelerin zamansal dağılımı overlay görselleştirme yöntemiyle sunulmaktadır. Bu görselleştirmede, renk skalası anahtar kelimelerin ortalama yayın yıllarını temsil etmekte olup, daha koyu tonlar daha erken dönem çalışmaları, daha açık ve sarı tonlar ise daha güncel araştırma eğilimlerini göstermektedir.

Görsel incelendiğinde, literatürün merkezinde yer alan “stigma”, “mental health” ve “systematic review” kavramlarının zamansal olarak süreklilik gösterdiği ve farklı dönemlerde araştırma alanının çekirdeğini oluşturduğu görülmektedir. Bu durum, stigma araştırmalarının özellikle ruh sağlığı bağlamında istikrarlı bir şekilde sürdürüldüğünü ortaya koymaktadır.

Zamansal dağılım dikkate alındığında, daha erken dönem çalışmalarda “HIV”, “AIDS”, “schizophrenia” ve “adherence” gibi kavramların öne çıktığı görülmektedir. Bu bulgu, stigma araştırmalarının başlangıçta daha çok bulaşıcı hastalıklar ve ağır psikiyatrik durumlar etrafında şekillendiğini göstermektedir. Ayrıca “barriers” ve “treatment” gibi kavramların da bu dönemde yoğunlaşması, sağlık hizmetlerine erişim ve tedavi süreçlerinin erken dönem stigma çalışmalarında önemli bir yer tuttuğunu ortaya koymaktadır.

Buna karşılık, daha güncel çalışmalarda “mental health”, “anxiety”, “autism”, “health disparities”, “gender identity” ve “digital health” gibi kavramların öne çıktığı dikkat çekmektedir. Bu durum, stigma araştırmalarının zaman içerisinde yalnızca klinik ve hastalık odaklı yaklaşımlardan uzaklaşarak daha geniş bir psikososyal ve toplumsal çerçeveye doğru evrildiğini göstermektedir.

Özellikle “digital health” ve “gender identity” gibi kavramların daha yeni çalışmalarla ilişkilendirilmesi, stigma araştırmalarının güncel toplumsal dönüşümler ve teknolojik gelişmelerle paralel biçimde genişlediğini ortaya koymaktadır. Benzer şekilde “health disparities” kavramının öne çıkması, stigmanın yalnızca bireysel bir sorun olarak değil, aynı zamanda sosyal eşitsizlikler ve yapısal faktörler bağlamında ele alındığını göstermektedir.

Ayrıca “coping”, “caregivers” ve “quality of life” gibi kavramların daha yeni dönemlerde yoğunlaşması, literatürde stigmanın etkilerinin azaltılması, baş etme mekanizmaları ve yaşam kalitesi üzerindeki etkilerine yönelik araştırmaların arttığını ortaya koymaktadır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, Şekil 2’de sunulan bulgular, erken çocukluk döneminde stigma araştırmalarının zaman içerisinde önemli bir dönüşüm geçirdiğini göstermektedir. Alanın erken dönemlerinde daha çok hastalık ve tedavi odaklı çalışmalar ön plandayken, güncel araştırmalarda psikososyal boyutlar, kimlik, eşitsizlikler ve dijital bağlamların daha fazla önem kazandığı görülmektedir. Bu durum, stigma araştırmalarının giderek daha kapsayıcı ve çok boyutlu bir yapıya evrildiğini ortaya koymaktadır.

Şekil 4’te erken çocukluk döneminde stigma araştırmalarına ilişkin yoğunluk haritası yer almaktadır.

Daha düşük yoğunlukta yer alan kavramlar arasında ise “digital health”, “gender identity”, “accessibility” ve “substance use” gibi daha spesifik ve nispeten yeni araştırma alanları bulunmaktadır. Bu kavramların düşük yoğunlukta yer alması, bu alanların literatürde henüz gelişmekte olduğunu ve gelecekte daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, Şekil 3’te sunulan yoğunluk haritası, erken çocukluk döneminde stigma araştırmalarının belirli çekirdek kavramlar etrafında yoğunlaştığını, ancak bununla birlikte alanın giderek çeşitlenen ve yeni temalarla genişleyen bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, stigma araştırmalarının hem yerleşik hem de gelişmekte olan araştırma alanlarını birlikte barındırdığını göstermektedir.

TARTIŞMA

Çalışmada elde edilen bulgular, erken çocukluk döneminde stigma araştırmalarının çok boyutlu ve disiplinlerarası bir yapı sergilediğini ortaya koymaktadır. Dokuz farklı tematik kümenin belirlenmiş olması, stigmanın yalnızca bireysel tutumlarla açıklanamayacağını; aksine sağlık, sosyal çevre, eğitim ve kültürel bağlamların kesişiminde şekillenen karmaşık bir süreç olduğunu göstermektedir. Bu durum, stigma araştırmalarının giderek daha fazla yapısal ve bağlamsal bir perspektifle ele alındığını ortaya koyan güncel çalışmalarla paralellik göstermektedir (Livingston et al., 2020).

Ağ ve yoğunluk analizleri, literatürde “stigma” ve “mental health” kavramlarının merkezi bir konuma sahip olduğunu göstermiştir. Bu bulgu, özellikle son yıllarda stigma ile ruh sağlığı arasındaki ilişkinin giderek daha fazla araştırıldığını ortaya koymaktadır. Güncel çalışmalar, stigma deneyiminin çocuk ve ergenlerde psikolojik iyi oluş, sosyal katılım ve yardım arama davranışları üzerinde belirleyici bir rol oynadığını vurgulamaktadır (Kaushik et al., 2020). Bu bağlamda, stigma yalnızca sosyal bir etiketleme süreci değil, aynı zamanda bireyin psikososyal gelişimini doğrudan etkileyen bir risk faktörü olarak değerlendirilebilir.

Tematik kümeler incelendiğinde, stigma araştırmalarının önemli bir bölümünün gelişimsel farklılıklar ve sağlık temelli durumlar etrafında yoğunlaştığı görülmektedir. Özellikle otizm, ADHD ve kronik hastalıklar gibi alanların öne çıkması, bu grupların stigmatizasyon açısından daha yüksek risk taşıdığını göstermektedir. Bu bulgu, nörogelişimsel farklılıkların sosyal kabul süreçleri üzerindeki etkisini vurgulayan güncel çalışmalarla uyumludur (Cage et al., 2020). Aynı zamanda, bu durum sağlık temelli stigma araştırmalarının literatürde hâlâ baskın bir konumda olduğunu göstermektedir.

Elde edilen bulgular, stigma araştırmalarının yalnızca bireysel değil, aynı zamanda aile ve bakım verenler üzerinden de ele alındığını ortaya koymaktadır. “Caregivers” ve “coping” gibi kavramların öne çıkması, stigma deneyiminin aile sistemini de kapsayan ilişkiyi bir yapı olduğunu göstermektedir. Bu durum, özellikle bakım verenlerin sosyal destek, baş etme stratejileri ve yaşam kalitesi üzerindeki etkileri inceleyen çalışmalarla örtüşmektedir (Papadopoulos et al., 2020). Eğitim ve sosyal bağlamı temsil eden kümeler, stigmanın okul ortamı ve akran ilişkileri ile güçlü biçimde bağlantılı olduğunu

göstermektedir. Zorbalık, ayrımcılık ve olumsuz tutumlar gibi süreçlerin stigma ile ilişkili olması, erken yaşlarda sosyal öğrenme mekanizmalarının önemini ortaya koymaktadır. Bu bulgu, erken çocukluk döneminde akran ilişkilerinin stigma oluşumunda belirleyici rol oynadığını vurgulayan çalışmalarla desteklenmektedir (Mulvey et al., 2022).

Bu çalışmanın önemli katkılarından biri de, stigma araştırmalarında yeni ve gelişmekte olan tematik alanları ortaya koymasındır. Özellikle “digital health”, “gender identity” ve “health disparities” gibi kavramların daha güncel çalışmalarda öne çıkması, alanın toplumsal dönüşümlerle paralel biçimde genişlediğini göstermektedir. Dijital ortamda stigma ve kimlik temelli ayrımcılık gibi konuların artan önemi, bu alanlarda daha fazla araştırmaya ihtiyaç olduğunu ortaya koymaktadır (Naslund et al., 2020).

Elde edilen bulgular doğrultusunda literatürde bazı önemli araştırma boşlukları dikkat çekmektedir. Öncelikle, erken çocukluk dönemine özgü stigma çalışmalarının ergenlik ve yetişkinlik dönemine kıyasla daha sınırlı olduğu görülmektedir. Ayrıca kültürlerarası karşılaştırmalar, dijital stigma ve toplumsal cinsiyet kimliği gibi alanların henüz yeterince derinlemesine ele alınmadığı anlaşılmaktadır. Bu durum, gelecekte yapılacak araştırmalar için önemli fırsatlar sunmaktadır.

Bu çalışmanın bazı sınırlılıkları da bulunmaktadır. Verilerin yalnızca Web of Science veri tabanından elde edilmesi, diğer veri tabanlarında yer alan çalışmaların kapsam dışı kalmasına neden olabilir. Bununla birlikte, bibliyometrik analiz yöntemleri literatürün genel eğilimlerini ortaya koymada güçlü bir araç olmakla birlikte, çalışmaların içeriksel derinliğini değerlendirmede sınırlı kalabilir (Donthu et al., 2021).

Genel olarak değerlendirildiğinde, bu çalışma erken çocukluk döneminde stigma araştırmalarının çok katmanlı bir yapıya sahip olduğunu ve alanın hem yerleşik hem de gelişmekte olan temalar etrafında genişlediğini ortaya koymaktadır. Elde edilen bulgular, stigma araştırmalarının gelecekte daha kapsayıcı, kültürlerarası ve disiplinlerarası yaklaşımlarla ele alınması gerektiğini göstermektedir.

SONUÇ

Bu çalışma, erken çocukluk döneminde stigma konulu araştırmaların bibliyometrik bir perspektiften ele alınarak tematik yapısının ortaya konulmasını amaçlamıştır. Elde edilen bulgular, bu alandaki çalışmaların belirli tematik kümeler etrafında yoğunlaştığını ve stigma olgusunun erken çocukluk bağlamında çok boyutlu bir yapıya sahip olduğunu açıkça göstermektedir. Özellikle ruh sağlığı ve gelişimsel farklılıklar ekseninde şekillenen çalışmaların literatürde baskın olduğu görülürken, stigma kavramının eğitim, aile ve toplumsal bağlamlarla da güçlü biçimde ilişkili olduğu anlaşılmaktadır.

Bununla birlikte, analiz sonuçları bazı önemli araştırma boşluklarına da işaret etmektedir. Dijitalleşmenin çocukluk deneyimlerini dönüştürdüğü günümüzde, dijital sağlık, çevrimiçi etkileşimler ve medya bağlamında stigma çalışmalarının sınırlı kalması dikkat çekicidir. Benzer şekilde, toplumsal cinsiyet kimliği, kapsayıcı eğitim uygulamaları ve sağlık eşitsizlikleri gibi alanların yeterince ele

alınmadığı görülmektedir. Bu durum, gelecekte yapılacak çalışmalar için önemli araştırma alanları sunmaktadır.

Sonuç olarak, bu çalışma erken çocukluk döneminde stigma araştırmalarının disiplinlerarası bir niteliğe sahip olduğunu ortaya koymakta ve mevcut literatürdeki eğilimleri sistematik biçimde analiz ederek alanın genel bir haritasını sunmaktadır. Elde edilen bulguların, hem araştırmacılar hem de uygulayıcılar için yol gösterici olması; özellikle erken müdahale, kapsayıcı eğitim ve politika geliştirme süreçlerinde stigma ile mücadeleye yönelik daha bütüncül yaklaşımların geliştirilmesine katkı sağlaması beklenmektedir.

Ek Beyan

Yazar Katkı Oranı

Yazar, araştırma fikrinin geliştirilmesi, doküman ve literatür taraması, analiz ve değerlendirme ile makalenin yazımı ve dil/biçim düzeltmelerinin tümünü gerçekleştirmiştir. Yazar, makalenin nihai hâlini onaylamıştır. Yazar katkı oranı %100'dür.

Finansman

Bu çalışma herhangi bir kurum veya kuruluş tarafından finanse edilmemiştir.

Yapay Zeka Beyanı

Bu çalışmada yapay zekâ destekli dil araçlarından, metnin dilbilgisi ve anlatım akışının iyileştirilmesi ile Türkçe-İngilizce özet/anahtar kelime ifadelerinin dilsel düzenlenmesi aşamalarında sınırlı ölçüde yararlanılmıştır. Yapay zekâ araçları; çalışmanın bilimsel içeriğini belirleme, hukuki değerlendirme yapma veya sonuç oluşturma amacıyla kullanılmamış; tüm içerik kontrolü, kaynakların doğrulanması ve nihai metin sorumluluğu yazara aittir. Yapay zekâ kullanımından doğabilecek her türlü içeriksel sorumluluk yazar tarafından üstlenilmektedir.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazar, bu çalışmanın yayımlanmasına ilişkin herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını beyan eder.

Etik Onay

Bu çalışmanın tüm süreçlerinde Pen Akademik Yayıncılık Araştırma Etik Politikası ilkelerine uygun olarak hareket edilmiştir. Çalışma, insan veya hayvan denekler üzerinde doğrudan bir uygulama içermediğinden etik kurul onayı gerektirmemektedir.

REFERENCES

- Birkle, C., Pendlebury, D. A., Schnell, J., & Adams, J. (2020). Web of Science as a data source for research on scientific and scholarly activity. *Quantitative Science Studies*, 1(1), 363–376. https://doi.org/10.1162/qss_a_00018
- Cage, E., Di Monaco, J., & Newell, V. (2018). Experiences of Autism Acceptance and Mental Health in Autistic Adults. *Journal of autism and developmental disorders*, 48(2), 473–484. <https://doi.org/10.1007/s10803-017-3342-7>
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 133, 285–296. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070>
- Harriger, J. A., & Trammell, J. P. (2022). First do no harm: Measuring weight bias beliefs in preschool-age children. *Body Image*, 40, 176–181. <https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2021.12.005>
- Kaushik, A., Kostaki, E., & Kyriakopoulos, M. (2016). The stigma of mental illness in children and adolescents: A systematic review. *Psychiatry research*, 243, 469–494. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2016.04.042>
- Kılıç, K. M., & Aydın, H. (2025). A forty-year bibliometric analysis on the stigma in children with epilepsy. *Archives of Epilepsy*, 31(3), 105–114. <https://doi.org/10.4274/ArchEpilepsy.2025.25170>
- Livingston, J. D., Milne, T., Fang, M. L., & Amari, E. (2012). The effectiveness of interventions for reducing stigma related to substance use disorders: a systematic review. *Addiction (Abingdon, England)*, 107(1), 39–50. <https://doi.org/10.1111/j.1360-0443.2011.03601.x>
- Lynn Mulvey, K., Boswell, C., & Zheng, J. (2017). Causes and Consequences of Social Exclusion and Peer Rejection Among Children and Adolescents. *Report on emotional & behavioral disorders in youth*, 17(3), 71–75.
- Naslund, J. A., Bondre, A., Torous, J., & Aschbrenner, K. A. (2020). Social Media and Mental Health: Benefits, Risks, and Opportunities for Research and Practice. *Journal of technology in behavioral science*, 5(3), 245–257. <https://doi.org/10.1007/s41347-020-00134-x>
- Ng, C. K. M., Lam, S. H. F., Tsang, S. T. K., Yuen, C. M. C., & Chien, C. W. (2020). The relationship between affiliate stigma in parents of children with autism spectrum disorder and their children's activity participation. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(5), 1799. <https://doi.org/10.3390/ijerph17051799>
- Papadopoulos, C., Foster, J., & Caldwell, K. (2013). 'Individualism-collectivism' as an explanatory device for mental illness stigma. *Community mental health journal*, 49(3), 270–280. <https://doi.org/10.1007/s10597-012-9534-x>
- Smythe, T., Adelson, J. D., & Polack, S. (2020). Systematic review of interventions for reducing stigma experienced by children with disabilities and their families in low- and middle-income countries. *Tropical Medicine & International Health*, 25(5), 508–524. <https://doi.org/10.1111/tmi.13388>
- Turnock, A., Langley, K., & Jones, C. R. G. (2022). Understanding stigma in autism: A narrative review and theoretical model. *Autism in Adulthood*, 4(1), 76–91. <https://doi.org/10.1089/aut.2021.0005>
- van Eck, N. J., & Waltman, L. (2010). Software survey: VOSviewer, a computer program for bibliometric mapping. *Scientometrics*, 84(2), 523–538. <https://doi.org/10.1007/s11192-009-0146-3>